

door Emiel SMISSAERT

In Oostende speelt zich het verhaal af van één van de eerste romans van een ander groot en zeer produktief schrijver : Hugo Claus (°1929). In De verwondering (1962) komen zowel het Koninklijk Atheneum als de zeedijk voor. Claus heeft in Oostende een stukje van zijn wilde jaren doorgebracht en niet zo lang geleden werd hem en enkele andere letterkundigen gevraagd herinneringen neer te schrijven over de periode 1945-1955. In een kort opstel, In die tijd (36), mijmert Hugo Claus over zijn "Oostendse" tijd :

In die tijd woonde ik aan de Kaai van Oostende. Als de vissers geland waren dobbelden wij tot de dageraad. Zij aten lappen rauwe biefstuk met heel veel zout die zij opgerold hielden in de gekloven hand.

In die tijd sliep ik in een kamertje op de hoogste verdieping van het nu verdwenen "Hôtel de Londres". De zee drong in mijn dromen, die droomden van gedichten zonder hoofdletters of komma's. Ik mocht kosteloos in het hotel verblijven zolang ik wou van de eigenaar die tijdens de oorlog voor criminoloog had gestudeerd in Duitsland. De enige tegenprestatie die van mij geëist werd was dat als hij ooit eens heimwee naar Tübingen zou krijgen ik met hem mee zou gaan naar de (meestal Franse) meisjes van de Van Iseghemlaan. Hij kreeg zoals te verwachten elke avond heimwee en reciteerde, schreiend in zijn champagne, Duitse teksten. Vaak over de maanden april, mei en juni die ver waren.

In die tijd schilderde je abstract. Dat kon niet anders, want de evolutie van de schilderkunst was niet tegen te houden. Het was ondenkbaar dat er ooit nog figuratie zou opduiken. Je kon net zo goed de absurde gedachte koesteren dat er ooit nog in de poëzie gerijmd zou worden, dacht Jan Walravens, kleine, dappere, zwaar bijziende, hongerige, nieuwsgierige autoritaire vriend. Hij verweet mij frivoliteit, onstandvastigheid met dezelfde felle drift waarmee hij de oudere literatoren aanviel. Zij flutterden, deden smalend over hem, belasterden hem achter zijn rug. Hij bleef van zich afbijten. Hij schreef houderig over wat hij geloofde. (Ik schreef muzikaal over mijn totale onwetendheid).

In die tijd vergaderde Tijd en Mens te Brussel in het atelier van een timmerman-beeldhouwer die elke ingezonden tekst aan Kafka toetste. Elke keer viel de vergelijking gunstig uit voor Kafka. "Jongens het is geen Kafka". De redactieleden bekeken elkaar, sip, radeloos. Wat nu ? Tijd en Mens opgeven ? "Natuurlijk" riep de timmerman. De vergaderingen werden ergens anders gehouden, L.P. Boon vertelde kwalijke moppen, R.C. van de Kerckhove sprak veto's uit tegenover niet-socialisten, Jan Walravens vond kwaliteit in alles wat niet op Karel Jonckheere leek en Tijd en Mens bleef verschijnen.

In die tijd werd ik soldaat en vluchtte na mijn diensttijd naar Parijs en vluchtte daar ook zonder

betalen uit honderd hotels. Poëzie veranderde in "bundels" die op een bepaalde datum met een bepaald aantal pagina's bij een bepaalde uitgever ingeleverd moesten worden. Bundels kwamen waggelend op hanepootjes overeind, sloten bij elkaar aan, stonden in een walgelijke, gelukkig ongelezen rij.

Tijd van bundels, abortussen, onnozele metaforen, vreugde. Toen ging Jan Walravens naar Egypte. Hij werd daar de prooi van een van de duizenden onbekende virussen, hij vermagerde en stierf. En ik zal nooit in mijn tijd op aarde een voet in Egypte zetten.

Ook Mireille Cottenjé (°1933) heeft een "Oostendse" periode doorgeemaakt.

Na haar middelbare studies in Brugge studeerde zij verpleegkunde aan het Psychiatrisch Instituut in Bergen, daarna volgde zij lessen in het Tropisch Instituut in Antwerpen. En tussendoor, in 1954, begon zij als verpleegster te werken in de polikliniek van de "Bond Moyson" in Oostende. Officieel woonde zij nog bij haar ouders in Brugge, maar in feite had zij in Oostende een klein optrekje ("mijn duvekotje" noemt zij het nu nog, ietwat vertederd bij de herinnering) boven café De Pelikaan in de Alfons Pieterslaan. Het is ook in Oostende en rond die tijd dat zij kennis maakte met haar toekomstige echtgenoot, de architect Bob Colombie. Beide jonge mensen leerden elkaar kennen in de Coupole, een dancing waar in de kelder een judoclub oefende met Mireille Cottenjé als enig vrouwelijk lid !

Na hun huwelijk trok het paar naar Belgisch Congo, waar zij van 1956 tot 1960 verbleven. Na de te bruusk doorgevoerde onafhankelijkheid in 1960 vestigden Bob en Mireille zich in Oostende.

"Als anekdote" schrijft Mireille Cottenjé, "is mij vooral bijgebleven : de nuances in mijn 'Brugs' en het 'Oostends' dialect. Zo placht mijn schoonvader te zeggen : 'In Brugge stoat de malk in de kalder', terwijl ik zei : 'In Oostende lopen ze mé under blote bēnen in de zèè.'" (37)

In 1973 kreeg Mireille Cottenjé de Prijs van de Stad Knokke-Heist voor het Beste Jeugdboek (voor Het grote onrecht uit 1973), en in 1981 de driejaarlijkse Staatsprijs voor Jeugdliteratuur (voor Er zit muziek in de lucht uit 1977).

Te Bredene staat de woonplaats van John Gheeraert (°1939) in de Duinhelmstraat 7. Hij is als leraar Germaanse talen verbonden aan het Oostends Onze-Lieve-Vrouwecollege. Naast het eerder genoemde literaire essay Ode aan Oostende (1977) zette Gheeraert zich aan het schrijven van belletrische. De novelle Paardjes uit Polen (1981) en de romans De non (1983) en Boobie Woogie (1986) leggen getuigenis af van zijn literaire kunnen. Zijn jongste roman, Sakura (1988) is klein van omvang, maar bekoorlijk van thema. Ofschoon het verhaal gedeeltelijk gesitueerd is in een dorp tussen duin en polders, komen de sfeer van de grootstad Londen en een reis naar Japan in het werk voor.

Paul Koeck (°1940) en Hugo Raes (°1929), twee vooraanstaande hedendaagse letterkundigen hebben tijdens hun jeugd jaren in Bredene vertoefd. Hugo Raes schrijft daarover in een brief (38) :

Van mijn tweede tot mijn zesde levensjaar bracht ik de zomervakanties te Bredene aan Zee door. Daar huurde mijn vader die onderwijzer was, voor juli

en augustus een zeer bescheiden "kwartier" in een klein huisje. (...) De dokter had ons de kust aangeraden omwille van mijn tere gezondheid (astma). Later huurden mijn ouders iets zeer bescheiden in de Kempen, elke zomer. (...) (...) de sfeer van de zee, de wijde horizon, de zo aparte geur van de zeelucht, het ruisen of bulderen van de branding. Het zijn allemaal elementen die me altijd hebben gefascineerd. En het zwaailicht van de vuurtoren ! Ik houd ook van de taal en de aard van de mensen aan de kust.

Hervé J. Casier (°1943) woont in De Haan-Vlissegem (Warvinge 107). Hij was tot 1975 hoofdonderwijzer in Vlissegem; nu is hij leraar in het lager middelbaar onderwijs te Zeebrugge. Casier liet zes dichtbundels van zijn hand verschijnen en heel wat van zijn gedichten werden opgenomen in bloemlezingen en tijdschriften.

(...) Ik hoor niet in een bepaalde stroming thuis als "Neo-romantiek" of "nieuw realisme". Ik hoor bij geen enkele literaire klik of groep. (...) Die positie van "literaire Einzelgänger" wordt nog versterkt en ten dele ook veroorzaakt door mijn geografische positie. Ik woon in een klein dorp aan de kust, nabij Blankenberge, en daar zit je een eind af van de grote literaire centra als Antwerpen en Brussel. (39)

De zee, het strand, de wind, de duinen en de zeemeeuw (als symbool), - het zijn alle ingrediënten die in zijn woonplaats voorkomen en zij vormen de achtergrond van Casiers lyriek.

Noten

- (36) Wij bloeien, maar bloeien tevergeefs : poëzie in Vlaanderen, 1945-1955 (Leuven, 1988), p. 195.
- (37) Brief Mireille Cottenjé d.d. 21 mei 1988.
- (38) Brief Hugo Raes d.d. 13 juni 1988.
- (39) Jeroen Kuypers : Interview met Hervé J. Casier, in : 't Kofschip, 1984, nr. 2, p. 56.

DE WALVIS VAN OOSTENDE

door Jef KLAUSING

Op 18 oktober 1892 vonden Oostendse vissers in volle zee een dode walvis. Het krenge was reeds half verrot en verspreidde een sterk onaangename geur. Het dode dier werd door hen naar Oostende gesleept om er tentoongesteld te worden, maar toen het schip met de ongewone vangst voor de haven van Oostende lag werd de toegang ontzegd door de medische dienst. De volgende dag werd toelating gegeven om het kadaver op het strand te brengen nabij de vuurtoren mits de organen te begraven. Maar het volgende hoogtij sleurde evenwel het krenge mee naar zee en bracht het nadien weer op het strand, ditmaal ter hoogte van het kapelletje van Bredene.

Een zekere CATTOOR-MOLLEMANS kocht het angespoelde dier en stelde het op het strand tegen betaling ten toon aan de nieuwsgierigen. Duizende mensen uit het binnenland kwamen kijken en de handelaars die hun waar op het strand aan de kijkers verkochten deden goede zaken.